

O PANORAMĂ SELECTIVĂ A CĂRȚILOR RARE

A SELECTIVE VIEW OF RARE BOOKS

Elena CRISTIAN

„În cărțile pe care le alege cineva, le păstrează cu îngrijire, le lasă după sine ca o moștenire scumpă, se vede icoana sufletului său”
Nicolae Iorga

„Cartea este viața trecutului nostru”
Vissarion Belinskiy

The article is about the university library collections of rare books in Balti which is a very valuable documentary resource. Special collection holds over 5700 documents: Romanian rare and old books, foreign books, musical scores, periodicals of the nineteenth century and early twentieth century in nearly all areas of human knowledge and creation of the world in different languages. Users are informed about this collection through the electronic, alphabetical and systematic catalog, Web page <http://libruniv.usb.md>.

În bogata colecție enciclopedică deținută de Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, **cărțile rare**, constituie o resursă documentară deosebit de valoroasă, sau parafrazându-l pe Umberto Eco, un adevărat „labirint al minții”. Cărțile rare ne ajută să pătrundem cu sfială și admirație în microcosmosul paginilor îngălbenite de vreme, ce ne deschid porți spre alte lumi. Cărțile rare ascund adevărate comori, caracterul de unicate sau rarități al multor lucrări constituie în permanență o atracție pentru cercetători, cadre didactice, specialiști și un mare număr de studenți. Biblioteca se mândrește cu o colecție de publicații rare ce ilustrează laborioasa muncă a colegilor noștri bibliotecari de-a lungul timpului. Constituirea fondului de carte rară a început odată cu fondarea Institutului Învățătoresc, a Bibliotecii Științifice și continuă și astăzi.

Colecția specială de carte rară teaurizează peste 5 700 de documente: **carte veche românească, carte veche străină, partituri muzicale, periodice vechi** din aproape toate domeniile cunoașterii și creației umane. Documentele din colecția rară datează din secolul al XVIII - lea până în prezent și însumă cărți în limbile:

Rusă - 2 220, Română - 2 010, Franceză - 1 010, Engleză - 250, Germană - 51, Spaniolă - 36, Ucraineană - 20, Italiană - 7, Latină - 4, Portugheză - 3, Greacă - 3, Poloneză - 2.

Valoarea colecției este conferită de numărul relativ mare de legături originale române, franceze, germane, ruse, americane, italiene, etc, tipărituri din aproape toate domeniile cunoașterii și creației umane, de exemplarele cu însemnări scrise, interesante prin conținut sau prin proveniență, de ex-librisurile care amintesc despre posesorii succesivi și despre circulația cărților. Se păstrează aici, pe lângă opere literare, teologice, filosofice, istorice, juridice și lucrări de medicină, chimie, fizică.

Partea cea mai numeroasă a colecției este asigurată de cartea rară de la sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului al XX-lea, despre care putem spune și că este cea mai solicitată de utilizatori pentru cercetare.

„Să spargem vitrinele în care nu se află o carte românească”
George Călinescu

Cartea rară în limba română însumă circa 2100 unități bibliografice – cărți vechi, cărți rare, documente bibliofile, cărți cu autograf și dedicații, cărți de format mic, ilustrate.

Cele mai vechi cărți din Bibliotecă datează din secolul al XVIII-lea, pentru raritatea, dar și pentru valoarea artistică deosebită. Sînt de menționat lucrările:

- **Sfânta Dumnezeiasca Evanghelie** care acum întâi sau Tipărit întru același chip în zilele prea Înălțatului Domn Io Grigorie Ioan Voevod cu osârdua și cu toată cheltuiala pria Sfințitului Mitropolit al Moldovei Kvri Gavril. - Iași, 1761. - 396 p. : il. Казания. – [S.l. : S.n.], 1790. - 1730 p.
- **Октоихъ ши Службеле Сфинцилор де Обште** Акум апатра оарэ ку адаожиря вечерниилор а фиеште кэруя Глас, Думинекъ сыра, ашезат ши типэрит, дупэ рындуяла Бисеречй Рэсэритулуй / Супт Стэпынирея пря Ынэлцатулуй Рымлянилор Принцулуй Ардялулуй франчиск. – Блаж, 1792.

Din colecția de carte rară în limba română fac parte lucrări reprezentative din domeniile *lingvisticii și literaturii române*, care descriu evoluțiile culturale ale societății, schimbările marcate de activitatea marilor cărturari ai timpului.

Dintre lucrările din domeniul lingvisticii trebuie menționat **Dicționarul Româno-francez** / Lucrat după dicționarul Academiei Franceze și alte dicționare latine, italiene, etc., tipărit la București, de Ion Costinescu, aprobat de Eforia școlilor în 1858 și terminat în 1870, tipărit la București, la editura Frații Joaniții. „În perioada anilor 1850 se simțea lipsa unei asemenea cărți fără distincțiune și de cei ce scriau și de cei ce nu scriau carte: torentul vorbelor neînțelese care inunda și inundă încă limba prin presă și cancelarii, făcuse această dorință unanimă. Această carte va completa și perfecționa mai facil începutul ce-l dă publicului, care va găsi întrînsul nomenclatura vorbelor aranjate în rînduirea lor alfabetică”, menționează autorul Ion Costinescu.

O altă lucrare a lui B. P. Hașdeu **Din istoria limbii române**, tipărită în 1883 și editată la București, la tipografia Academiei Române (Laboratorul Români), zgândărește problemele paralelismului între dezvoltarea la noi și dezvoltarea în Occident a latinității, problemă foarte studiată și discutată în acel timp.

Alături de acestea, în colecție există și alte **cărți valoroase ale scriitorilor români**: Vasile Alecsandri, Tudor Arghezi, Gheorghe Asachi, George Bacovia, Dimitrie Bolintineanu, Dimitrie Cantemir, Ion Luca Caragiale, Emil Cioran, George Coșbuc, Ion Creangă, Alexandru Delavrancea, Minai Dragomirescu, Mircea Eliade, Niculae Filimon, Gala Galaction, Octavian Goga, Calistrat Hogaș, Alexandru Macedonski, Alexandru Obodescu, Mihail Kogălniceanu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Anton Pann, Camil Petrescu, Ion Pillat, George Ranetti, Liviu Rebreanu, Alecu Russo, Mihai Sadoveanu, Ioan Slavici, Nichita Stănescu, Constantin Stere, George Topârceanu, Al. Vlahuță, Ion Agârbiceanu, Duiliu Zamfirescu, și mulți alții.

O valoare deosebită pentru colecția de carte veche/rară o au publicațiile lui **Mihai Eminescu**, apărute între anii 1932 - 2000, formate din opere, opere complete, manuscrise, poezii, nuvele, povești. Deținem volumul de Poezii, 1932, semnat la tipar de Mihai Eminescu, tipăritura a 4-a, în care sînt adunate primele poezii din 1884, an în care Titu Maiorescu a publicat poeziile apărute în „Convorbiri Literare” și alte câteva pe care le-a găsit la persoane particulare.

Documente privind **istoria folclorului** din toate timpurile din anii 1888-1943, au un loc deosebit în colecție, fiind reprezentate prin lucrările: *Comoara neamului*, în 4 volume, V.1-4. - București, 1943; *Poezii populare (Doine) Culese și publicate întocmai cum se zic*. - Iași. 1888; *Proverbe și expresiuni proverbiale române, germane și franceze*, Culese și rînduite de Ludovic Leist. - București, 1900; *Poezii populare din toate ținuturile românești*. - București. 1909; *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia*. - București. 1899. etc.

O atenție deosebită merită **lucrările de istorie** ale marilor istorici ca Nicolae Iorga, Constantin Stere, A. D. Xenopol, Radu Băltescu, Constantin Cantacuzino, Barbu Delavrancea, Constantin Giurescu, I. E. Torouțiu, etc.

„Cartea este cea mai complicată și cea mai măreață minune dintre minunile create de omenire în calea ei spre fericire”

Maxim Gorki

Colecția de carte rară are în componența ei ediții tipărite pe hârtie specială, copertate în piele, gravură de aramă fină, îmbrăcate în țesături de mătase, pluș, bumbac, tafta. Amintim volumele: Sfânta Dumnezeiasca Evanghelie din 1761, îmbrăcată în pluș bordo; Ю. Лермонтов. Демон, 1910, acoperită cu mătase multicoloră; Свифт Жонатан, Кэлэторииле ын унеле цэръ депэртате де пе глоб але луй Лемуел Гулливер, 1980; Гюго Виктор, Собор Парижской Богоматери 2007; Гете Иоганн Вольфганг, Фауст, 2006; îmbrăcate în piele imprimată cu imagini; Толстой Л. Н., Анна Каренина, 1914, ornamentată cu o gravură de aramă cu chipul unei femei; Гримм Вильгельм, Сказки, 2005; Шекспир, Трагедии: Комедии: Сонеты,

2007, tipărite pe hârtie înfrumusețată cu margine aurie, etc.

„În cărți se adăpostește sufletul timpurilor trecute, vocea vizibil articulată a trecutului”. (Thomas Carlyle)

În colecția de carte rară se regăsesc și documente despre istoria **orașului Bălți**. Un oraș este întotdeauna un dialog dintre trecut și viitor. Să citim cu atenție această discuție dintre ani, răsfoind paginile istoriei, studiind trecutul, prezentul, visând la viitor, prin cartea rară localizată în colecțiile Bibliotecii Științifice. Ne referim în acest sens la titlurile:

- **Primul ghid al municipiului Bălți** / sub dir I. Broitman. Bălți : Ed. Curierul de Nord, 1937-1938. 138 p. :il. (Fotocopie).
- **Zilele Mitropolitului Vissarion Puiu**. 111p.: il. (Fotocopie).
- **Sfințirea catedralei din Bălți, 2 iunie 1935**. București : Ed. Consiliul Eparhiei Hotinului, 1935. – 66 p.
- **Cately, Emonoil. Cartea noastră**. Bălți : Ed. Cartea noastră, 1936. 942 p. :il.
- **Bisericile din eparhia Hotinului**. 167 p. : il. (Fotocopie).
- **Proca, Pavel. Aplaudați-mă cu palma pe obraz**. Ch. : Ed. F.E. – P. “Tipografia Centrală”, 2002.
- **Autograf pe cortina Teatrului Național „Vasile Alecsandri” din Bălți (1957 – 2007)**: Anatol Pânzaru. Ch., 2007. – 159 p.
- **Popa, Iulius. Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității de Stat Alecu Russo din Bălți**, 1954 – 2009. Ch., 2009. - 344 p. : fot., il.

„O carte este un dar pe care îl poți deschide iar și iar”
Garrison Keillor

Pe exemplarele din colecția rară întâlnim dedicații și semnături olografe ale personalităților românești și universale sau semne de proprietate cum ar fi ex-librisuri de diferite forme, gravuri sau ștampile. Aceste lucrări constituie colecția specială **„CĂRȚI CU AUTOGRAF SI DEDICAȚII”** care numără peste **820** de volume, donate Bibliotecii Științifice de cadre didactice, personalități din țară sau străinătate. Deținem în colecție autografele personalităților care ne-au vizitat Biblioteca: Mircea Snegur – primul președinte al RM (1990 – 1996), Iurie Colesnic – cercetător științific, Ion Druță – scriitor, Grigore Vieru – scriitor, Vadim Pirogan – fiul lui Ștefan Pirogan, primar al orașului Bălți, între anii 1923 – 1934, Radu de Hohenzollern Principe – membru al Familiei Regale Române, Spiridon Vangheli – scriitor, Mihai Cimpoi – critic literar, academician, Arcadie Suceveanu – poet, Ion Hadârcă – scriitor, etc.

Dintre autografele deținute putem remarca unele mai deosebite, cum ar fi:

- **“Pentru cititorii Bibliotecii Universității „Alecu Russo” din m. Bălți**. Cu respect, M. Snegur, primul președinte al RM (1990 – 1996) ,10.04.2007”;
- **“Harnicului și talentatului colectiv al Bibliotecii Științifice a USB, cu alese sentimente de recunoștință pentru totul ce faceți. Să ajungeți în țara făgăduinței pe care o purtați cu Dvs**. Valeriu Jitaru, 05.10. 2005”;

- **”Pentru Biblioteca Universității de Stat ”A.Russo”- cea mai bună din țară.** Virgil Mândăcanu, 20.03.2009”;
- **”Minunatei Biblioteci a Universității de Stat ”Alecu Russo” de la un student bălțean din anii 1960-1965.** Anatol Lența”.

**„Muzica este sufletul limbajului”
Max Mendel**

Valoros este și **fondul rar de partituri muzicale**, cu opere complete ale marilor creatori ai muzicii universale: Ludwig van Beethoven, Franz Liszt, Johann Sebastian Bach, Federyk Chopin, Wolfgang Amadeus Mozart, Felix Bartholdy Mendelssohn, Jerome Kern, Piotr Ilici Ciaicovski, Mihail Ivanovici Glinca, etc. Colecția de partituri muzicale include lucrări originale, tematica cărora prezintă un interes deosebit pentru domeniu. Pentru importanță sînt de menționat lucrările: L. Beethoven. Sonate: Op.31, Nr.1; F.Liszt. Ungarische rhapsodien, Bd. 1,- Leipzig: Ed. Peters, creație din 1917; Henri Gremont. Josephine: Polka pour le composee piano; A. Овенберг. Песня умирающаго лебедя Мелодія для фп въ 2 руки. Op.4: Кіевъ.- Леонъ Идзиковскій, creație din 1915; A. Зандер. Сніжинки. Гавоть, creație din 1866; C. W. Feldmann. Egyptische nachte Walzer. Op.28, creație din 1925; etc.

**„O carte bună e patrimoniul întregii lumi”
Papa Clement al XIV-lea**

Cartea rară în limbile străine numără peste 1500 de documente și are un caracter umanist, cuprinzând autorii clasici, din secolul al XIX - lea și secolul XX, în ediții princeps, prime ediții, ediții originale și definitive, ediții cu comentarii erudite ale unor personalități precum: Walter Scott, William Shakespeare, Mark Twain, Prosper Morimee, Johann Wolfgang Goethe, Iohann Arnold Kanne, Honore de Balzac, Charles Baudlaire, Alphonse Daudet, Georges Duhamel, Gustave Flaubert, Victor Hugo, Guy de Maupassant, Jean-Baptiste Molier, Romain Rolland, Stendal, Voltaire, Emile Zola. Colecția reunește lucrări reprezentative din cele mai de seamă centre tipografice: Calman-Levy, Dumaout, Librarie grund, Dusche, Buch-Gemein, Schaft Gmbn, Oxford, Cnapman Hale.

Colecția de carte rară în limba franceză deține lucrări a căror arie de reprezentare cronologică acoperă secolele XVIII-XX. Un material documentar de mare valoare, fiind alcătuit din lucrări din toate domeniile cunoașterii, semnate de filosofi, psihologi de renume, cum ar fi: Ciceron Joseph Dedieu, Emmanuel Kant, Andre Lamande, A.Ott, Platon, Henri Bergson, Etiemble, Voltaire, Alexandre Bajn, Alexis Carrel, Alexandre Lestchinski etc. O importanță valorică au și lucrările din domeniile lingvistică și literatură franceză, semnate de nume cu rezonanță în știință. Putem menționa lingviștii savanți: C. Augé, G. Bacconnet, F. Brunot, A. Rosetti, E. Bourcies, S. Prahl, de critică literară: E. Geruzez, F. Brunetière, G. Lanson, G. Merlet, Ch. Sainte-Beuve. Este bogată colecția și în texte literare (beletristică) ale autori-

lor renumiți: Balzac, Hugo, Baudelaire, Lamartine, Sand, Stendhal, André Theuriot, Tony Revillon, René Bazin, Paul Bourget, Zenaide Fleuriot, etc.

Lucrările din alte domenii (religie, științe reale, artă, geografie, istorie) în limba franceză sînt surse care cuprind informații despre țară. Din aceste domenii putem evidenția următoarele: H. Ford. Ma vie et mon oeuvre.- Paris: Ed. Payot. 1928.- 315p.: il.; A.Bedel. Les nouvelles methodes de culture de la vigne et de vinification.- Paris: Garnier freres, 1890.-422p.; Histoire de l'Art. Depuis les premiers temps jusqu'a nos jours. – Paris: Librairie Armand Colin, 1905. - 957p.; Les Grandes cathedrales du monde / textes de David Mountfield. - Geneva: Minerva: Erance Loisirs, 1983. - 96 p.; A. Houssaye. Histoire de Leonardo da Vinci.- Paris: Didier et Cie, 1869.- 490 p.; La Passion de la danse.- Paris: Grund, 1978.- 96 p.; Plutarque. Vie de Cezar. –Paris: Librairie de la Bibliotheque naționale, 1813.- 186 p.; R. Burnand. La Vie quotidienne en France en 1830.- Paris: Hachette, 1943.-253 p.; La Vie de Napoleon. Racontes par Napoleon.- Paris: Julliard, 1955.- 276 p.; **Le mémorial de Sainte-Hélène** / propos de L'Empéreur rec. par le Compte Emmanuel de Las Cases. – Paris: chez Jean Bonnot, 1969. – 472 p. etc.

Din **Fondul de carte rară în limba engleză**, fac parte lucrări reprezentative din domeniul artei plastice, picturii, arhitecturii, sculpturii, literaturii, muzicii. De menționat sînt, The Arts. - New York: Simon & Schuster, 1939.- 677 p.; The Paintinge of Michelangelo. – New York, Press, - 29 p.; Italian Painting in the XIV-th and XV-th Centuries. – New York: French and European publ., 1938.- 133 p.; Rembrand : Selected Paintings. – London.: Phaidon Press: New York: Oxford Univ. Press, 1942. – 36p.: il. 104 reproduceri.; J. B. Herbert. Harmony and Composition: A Practical Text-Book for those Who Wish to Study Harmony and Composition, With or Without the Aid of A Teacher.-New York: Fillmore Brothers, 1925. – 196 p.; J. L. Mursell. Human Values in Music Education. – New Yorc: Silver Burdett, 1934.- 388 p. etc.

Reprezentanții literaturii engleze sînt: W. Shakespeare, M. Twain, J. London, W. Hernry, R. William, W. S. Scott, D. Charles, S. H. Beecher, C. Marion, K. Rudyard ect.

Mai puțin numeros este **Fondul de carte rară în limba germană**, dar include lucrări valoroase din domeniile filosofie, pedagogie, artă, muzică, lingvistică, literatură, istorie. Remarcăm cele mai des solicitate de utilizatori: Gegel, Georg Wilhelm Friedrich. Ghftem der Philosophie. – *Stuttgart*, 1929. – 722 p.; Bruno Taut. Die neue Baukunst in Europa und Amerika. – Stuttgart: Julius Hoffmann Verlag. 1929.- 226 p.; Tizian: Acht kupfertiefdrucke mit einleitendem text. – Berlin: Deutsche Bushvertrieds – und Verlags-Gesellschaft, 1925. – 8 p.; Alfred Drel. Franz Schubert: Ein Runftler Seiner Heiman. – Altotting: Bucher der Heimat, 1926. – 99 p.; Theodor Storm. Gedichte: Eine Auswahl. – Stuttgart: Walter Hadecke Verlag, 1924. – 63 p.; Rudolf Lehmann. Handbuch des Deutschen unterrichts an hoheren shulen: Deutsche poetik. Band 3, teil 2. – Munchen: C.H. Beck'sche Verlagsbuhhandlung Oskar Beck, 1908. – 264 p.; Francois Coppee. Auswahl yon 40 Gedichten/Mit Anmerkungen zum Schulgebrauch herausgegeben yon Dr. Rose. – Bielefeld : Velhagen: Leipzig : Klasing, 1915. – 88 p., etc.

Alături de acestea, în colecție există cărți și în **limbile italiană, spaniolă**,

latină, greacă, ucraineană, poloneză, portugheză. Specificăm cele mai importante, mai prețioase lucrări, cum ar fi: Bruno Moretti. Teatri. – Milano: Ulrico Hoepli, 1936. – 142p. cu ilustrații; Mantegna: La Cappella Ovetari Nella Chiesa Degli Eremitani / testo di G.Fiocco. – Milano : Collezione Silvana : Amilcgre Pizzi, [?] ilustrații, 17 reproducții; Jacinto Benavente. Los intereses creados: La ciudad alegre y confiable : Cartas de mujeres. – Madrid : Aguilar. 1964. – 496 p. ; Khayyam Omar. Rubaiyat. – Santiago de Chile: Zig-Zag.1966.- 65 p. ; Maronis Vergilii. Aeneis in usum scholarum iterum recognovit. – Otto Ribbeck : Stereotura.1896. – 409 p. ; Любо Брентано. Етика і народна господарка в історії : Ректорська промова виголошена дня 23.го листопада 1901 року. – Чернівці. 1906. – 45 p. ; Г. Піддбний. Буковина. – [Київ]: Державне Видавництво України. [1920]. – 254 p. ; Manoles Hatzedakes. Osios Loykas: Psefidota toihografies: Ekdotikos oikos "Melissa". 1996. – 94 p.

Fondul cartea rară în limba rusă cuprinde peste 2200 de publicații cu caracter umanist și real. Tematica publicațiilor este variată, cuprinzând documente din toate domeniile cunoașterii.

Colecția deține exemplare din domeniul generalităților, enciclopedii de la sfârșitul sec. XIX - începutul sec.XX: Ф. Брокгауз, И. Ефрон. Энциклопедический словарь (1890-1904), Большая энциклопедия. Словарь общедоступных сведений по всем отраслям знания.1900-1909, Малый энциклопедический словарь: В 2 т., 1907-1909.

Domoniile filosofie, estetică, psihologie și pedagogie sînt reprezentate de scriitori cu renume mondial: В. Вундь, Дж. Льюис, Г. Плеханов, М. Гойо, В. Виндельбандь, Н. Грот, В. Джемс, И. Пестолоцци, Ф. Фридрих, Л. Гурлитт, О. Мессмер.

Fondul include și lucrări din domeniile științelor naturale, științelor sociale, matematică elementară și superioară, algebră, geometrie, astronomie, cosmografie, fizică, biologie, anatomia omului: Вселенная и человечество. В 5-ти т. Т.1-5 (?), Ф. Клейн. Вопросы элементарной и высшей математики. 1912, В. Фридман. Методика арифметики. 1923, А. Кисилев. Элементарная алгебра. 1915, А. Франсуа. Общепонятная астрономия. В 4 т. Т. 1-4. 1861, И. Полак. Космография. 1923, О. Хвольсон. Курс физики. В 5 т. Т. 2-5. 1925, О. Шмейль. Полный курс ботаники. 1910, Атлас по анатомии человека. При содействии Вильгема Гиса. 1917 și multe altele.

Reprezentativ, bogat și valoros este fondul de publicații de artă prin lucrări fundamentale, actuale și în prezent: П. Гендич. История искусств. (Зодчество. Живопись. Ваяние). 1897, С. Бартенев. Московский кремль. В старину и теперь. В 2т. Т. 1-2. 1912-1916, Художественные сокровища России. 1906, Е. Радчеева. Музей истории искусств. Вена. 2003, Готика. **Архитектура. Скульптура. Живопись.** 2000, Э.Капретти. **Великие мастера итальянского искусства.** 2004, **Мастера иконописи и фрески.** 2003, Р.Мутер. История живописи. От средних веков до наших дней. В 3 т. Т 1-3. б. г., К. Пьеоранджели. Ватикан. Великие музеи мира. 1998, Д. Боротынский. Полное собрание сочинений [Партитура]: Письмописьня употребляемые на Божественной службѣ. [?], etc.

În colecție se păstrează opere literare, filosofice, istorice, teologice, publicații ce au aparținut personalităților politice și culturale, cărturarilor celebri din Rusia Țaristă și Rusia contemporană. Colecția cuprinde documente editate între anii 1800 până în prezent. Se regăsesc operele unor personalități proeminente ale literaturii ruse cum ar fi: A. S. Pușkin, L. N. Tolstoi, I. S. Turgheniev, N. Gogol, S. T. Aksacov, L. N. Andreev, E. A. Baratânski, A. A. Blok, I. A. Bunin, V. V. Veresaev, N. G. Garin, I. A. Goncearov, M. Gorki, F. M. Dostoevski, A. V. Kolițov, I. A. Krâlov, A. I. Kuprin, M. I. Lermontov, V. V. Maiakovski, N. A. Nekrasov, A. N. Ostrovski, M. E. Saltâkov-Șcedrin, C. M. Staniukovici, A. P. Cehov, M. A. Șolohov, etc. editate între anii 1880-1940.

Documentele din domeniul istoriei universale și rusești aduc informații despre apariția și evoluția marilor civilizații, punînd în evidență specificul fiecăreia și principalele influențe pe care le-au primit sau exercitat. În colecție se păstrează lucrările din literatura universală, cum ar fi: Ю. Белох, История Греции, 1897; В. Бельше, Первобытные люди. 1920; Жизнь и ужасные деяния римского императора Нерона. Перевод с франц. Г. М. Спп, 1972; История древнего мира. Под ред. С. И. Ковалева, 1936; Л. Блан, История революции 1848 года. 1907; А. Дживелегов. История современной Германии. Часть 1 (1750 – 1862), 1908; Жизнь австрийского генералиссимуса Барона Лаудона, главнейшего в нынешнем веке, полководца с подробным описанием всех военных действий, кои приобрели ему бессмертную славу. Часть 1, 1795; Я. Захер, Французская революция в документах. 1789-1794, 1926; К. Иванов, Средневековый город и его обитатели. 1900; М. Корелин. Важнейшие моменты в истории средневекового папства. 1901; Э. Пименов. Борьба за свободу в Австрии и Венгрии 1848. 1920, etc.

Lucrările de istorie a poporului rus, oferă informații interesante despre evenimentele importante și consecințele acestora: К. Валишевский. Вокруг трона: О императрице Есатерине II: Репринт. воспроизведение изд. 1911г., 1989; К. Валишевский. Иван Грозный: Репринт. воспроизведение изд. 1912г., 1989; К. Валишевский. Первые Романовы : Репринт. воспроизведение изд. 1911г., 1989; К. Валишевский. Петр Великий : Репринт. воспроизведение изд. 1912г., 1989; С. Жигарев. Россия в среде европейских народов. По данным истории международных общений и права в VIII и XIX вв., 1910; В. Икономов. Накануне реформ Петра Великого. 1903, История России в 19 веке. В 9-ти т. Т. 1-9, 1866-1892; М. Пыляев. Старая Москва: рассказы из былой жизни первопрестол. Столицы. 1990; С. Соловьев. История России с древнейших времен. В книгах и томах. Кн. 1-6. Т. 1-29, etc..

**„Citește! Numai citind mereu, creierul tău va deveni
un laborator nesfârșit de idei și imaginații”
Mihai Eminescu**

Colecția de carte rară păstrează și publicații seriale din secolele XIX-XX, dintre care menționăm: **Viața Românească** (1912- 1940), revistă literară și

științifică, tipărită la Iași. În această revistă au publicat: T. Arghezi, M. Sadoveanu, C. Petrescu, M. Codreanu, P. Istrati; **Revista Fundațiilor Regale** (1934-1947), revistă lunară de literatură, artă și cultură generală, comitetul de direcție fiind: Al. Brătescuvoinești, O. Goga, D. Gusti, E. Racoviță, C. Rădulescu-Motru, I. Simionescu; **Dacoromania**, buletinul „Muzeul Limbii Române”, condus de Sextil Pușcariu, prof. La Universitatea din Cluj membru al Academiei Române, tipărită la București (1922 – 1936); **Cercetări literare** (1934 – 1939), publicație de N. Cartoian, apărută la București; editura M.O. Imperia Națională; **Buciumul român** foaie literară, (1875 – 1882), avîndu-l ca editor pe T. H. Corescu, apare odată pe lună, tipărită la Iași; **Boabe de Grâu**, revistă de cultură, (1931-1934), apărută sub conducerea lui Emanoil Bucuța, etc.

Printre acestea amintim și alte reviste valoroase în fond: **Convorbiri Literare** (1867-1944), **Lucefărul**, revistă pentru literatură, artă și știință (1913), **Buletin linguistique** (1934 – 1938), **Revue historique du sud-est Europeen** (1936-1946), **Пробуждение** (1915), **Славянскій вѣкъ** (1900) etc.

**„Cărțile noi au un singur inconvenient:
ele nu ne lasă timp să le citim pe cele vechi”**
Anonim

Nu numai cărțile vechi constituie mândria colecției noastre. În egală măsură și cu aceeași pasiune ne preocupăm de achiziția, conservarea și valorificarea prin prelucrare și studiu a tipăriturilor din zilele noastre.

Colecția de carte modernă bibliofilă are în componența sa ediții rare și prețioase, fie că este vorba de ediții prime sau de autor, de ediții de lux ilustrate de artiști consacrați sau cu legături artistice deosebite sau ediții tipărite pe hârtie specială.

Din această categorie fac parte lucrările reprezentative cum ar fi:

- Dicționarul enciclopedic ilustrat: 61635 articole, 96338 definiții, 2320 ilustre. Ch. : Cartier, 1999. 1808 p.;
- Dragnev, E. O capodoperă a miniaturii din Moldova medievală: Tetraevanghelul de la Elizavetgrad și manuscrisele grupului Parisinus graecus 74. Ch. : Civitas, 2004. 232 p.;
- Mardare, M. Fascinația culorilor. Ch. : Ed. Ruxanda, 2007. 120 p.;
- Maria Bieșu. Scena, Opera – Dragostea mea. Ch. : Cartea Moldovei, 2005. 237 p.;
- Incursiune în lumea artei. Oradea: Aquila 93, 2002. 120 p.;
- Drăguț, V. Arta Românească: Preistorie. Anticitate. Ev mediu. Renaștere. Baroc. București : Ed. Vremea, 2000. 399 p.
- Mileniul Românesc: 1000 de ani de istorie în imagini. București: Litera, 2006. 943 p.: fot. etc.

Remarcăm, că lucrările și autorii menționați mai sus reprezintă doar o foarte mică parte din tezaurul bibliofil pe care îl posedă colecția de carte rară a Bibliotecii

Științifice „A. Russo”. Acestea le putem adăuga o listă lungă de alte publicații la fel de valoroase, din toate domeniile cunoașterii.

„O carte trebuie să impresioneze prin originalitate”

Johann Wolfgang Goethe

Cărțile de format mic sau minuscule, fac parte și ele din categoria exemplarelor rare, dar și curioase. Cele mai mici lucrări din colecție au dimensiuni – 30x45 mm., fiind Miorița de V. Alecsandri (1994) și Poezii de L. Blaga (1995). Un alt exemplar minuscul, Письмена, de Пасул Гамзатов (1969), (40x50 mm.), reprezintă o lucrare neobișnuită prin prezentarea grafică și interpretarea poligrafică, volumul include peste 250 de poezii despre dragoste și viață. Dintre edițiile de format mic putem menționa lucrările de la editura „Prut internațional”, colecția „Laurii Poeziei” - o ediție bibliofilă în format de 110x75 mm, dedicată scriitorilor român și basarabeni, în colecția noastră regăsim lucrările lui: Grigore Vieru, Steaua de vineri; Nichita Stănescu, Tunelul oranj; Marin Sorescu, Bile și cercuri, etc.

Printre cărțile de format mic mai remarcăm și colecția Shakespeare [?], în 11 volume, (80x120 mm.), la fel de surprinzătoare prin forma și aspectul exterior, legate în copertă învelită în mătase de culoare bordo înfrumusețată cu litere auri. Cartea lui V. Alecsandri, Meșterul Manole, baladă, (65x100), este și ea o mini-carte cu desene în creion, în care balada Miorița este prezentată în trei limbi, română, engleză și rusă. Din exemplarele în miniatură mai putem specifica lucrările din „Colecția de uzură”: P. Cărare, Moldovenii în cer, (2004), I. Filip, Știutorul să mă ierte: linii și catrene iuliane (2000); N. Moțoc, Senzații (2002); A. Rău, Pe noi nouă adu-ne (2003); V. Romanciuc, E toamnă, cad măștile (2001); E. Tarlapan, coloana nătângilor: Epigrame alese (2001), cu dimensiunile de 60x95 mm.

**Cărțile, consider că au puterea de a opri timpul în loc,
de a-l face să se retragă sau să se arunce în viitor**

Jim Bishop

Donațiile au constituit un mijloc de îmbogățire a colecției de carte rară cu literatură de o deosebită valoare. Ele au fost primite din partea profesorilor noștri, persoanelor particulare, oamenilor de cultură. Printre cei mai importanți donatori se numără : Asociația Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Costache Negri, Galați, Fresno / California Unisersity State, proiect Amis sans frontieres, BCU București, Academia Română București, Biblioteca Națională Română, Institutul Cultural Român, donație Catedrala Constantin și Elena, Arhimandritul Marchel; Episcopia Galați, Biblioteca Agrară Chișinău, donații din partea persoanelor Radu Moțoc - inginer, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Costachi Negri, Galați, Vasile Secrieru – preot, Iulius Popa – ziarist, publicist, bibliofil, Elena Prust – scriitoare, Teo Teo Marșalcovski, Gh. Damanciuc, A. Arkadiev – profesori universitari, etc.

Recent colecția de carte rară a fost completată cu o donație de carte din

partea locuitorului mun. Bălți, Ioan Vasile Nicorici, constituită din 750 exemplare în 694 de titluri. Tematica publicațiilor din **„Colecția Ioan Nicorici”** este variată, dar predomină lucrările din domeniul teologiei și istoriei, din sec.XIX începutul sec. XX, cuprinzând documente religioase - noul testament, vechiul testament, bibliei, evangheliilor, epistolele apostolilor, cântece bisericești, liturghii. Exemplarele din colecții sînt îmbogățite cu ex-librisul donatorului. Menționăm documente de o valoare deosebită cum ar fi: Antologie care cuprinde cantări pentru Vecernie, Utrenie, Liturghie, Postul Mare. - București: Tipolitografia „Cărților Bisericești”, 1898. – 332 p. I.G. Sbierea. Mișcări culturale și literare la Românii din stînga Dunării în răstimpul de la 1504-1714. - Cernăuți: R. Eckhart, 1897. - 328p. ; Syntagma theologiae Dogmaticae fundamentalis / concinnatum per joannem Ev. Zadori. - Strigonii: Typis Descripsit Gustavus Buzarovits, 1882. – 683p. ; Tractatus de Poenitentia. - Romae. Polyglotta, 1879. - 494 p. ; Д. А. Тихомиров. Курсь основнаго богословія. Тип. Гл. Упр. Уделовъ, 1897. - 195 p. ; Апостол толковой с переводу древняго греческаго писменнаго, на российской языкъ переведенной Ч.1: Деяния Святых Апостол и Соборные Послания. - Почаева. Тип. Почаевская, [1784?]. – 450p. ; Biblische Archaologie. - Freiburg im Breisgau: Herdersche Verlagshandlung, 1887.- 716 p. ; Paul Schanz. Commentar uber das Evangelium des heiligen Iohannes. - Tubingen: Verlag und Druck Franz Fues, 1885. – 599 p. ; Dictionnaire de la Bible T.5: PE-Z. - Paris: Ed. Letouzey et ane, 1912. – 2550 p. etc.

Cărțile rare fac parte din mai multe colecții editoriale: cele mai reprezentative fiind: *Biblioteca pentru toți*; *Scriitori români contemporani*; *Clasici români comentati*; *Cunoștințe folositoare „Din lumea largă”*; *Colecția Romanele Captivante*; *Biblioteca Minervei*; *Biblioteca Universală*; *Biblioteca Teatrului Național*; *Bibliotheque des Merveilles*; *Enseignement par les yeux*; *Les cahiers verts*; *Collection Edouard Guillaume*; *The handy-volume*; *Select Collection*; *Педагогическая библиотека*; *Русская литература*; *Маленькая библиотека*; *Въ товариществе „Знание”*; *Великие музеи мира*, *Библиотека великих писателей* etc.

Remarcăm, că lucrările și autorii menționați mai sus reprezintă doar o foarte mică parte din tezaurul bibliofil pe care îl posedă colecția de carte rară a Bibliotecii Științifice. Aceștia le putem adăuga o listă lungă de alte publicații la fel de valoroase, din toate domeniile cunoașterii.

„Ceea ce devenim depinde în mare măsură de ce citim după ce toți profesorii au terminat cu noi. Cea mai mare universitate este o colecție de cărți”

Thomas Carlyle

Informarea utilizatorilor cu privire la această colecție de carte rară, este asigurată de catalogul electronic, alfabetic, sistematic; Pagina Web <http://libruniv.usb.md>.

Publicațiile se consultă în regim de sală de lectură. Biblioteca a editat 3 fascicule cu informații despre cartea rară în limba română, o fasciculă care reflectă

cartea rară în limba franceză și un catalog a cărților cu autograf:

- **Carte rară în limba română din colecțiile bibliotecii.** Contribuții bibliografice. Fasc. 1. – Bălți, 2000. – 58 p.
- **Carte rară în limba română din colecțiile bibliotecii.** Contribuții bibliografice. Fasc. 2. – Bălți, 2003. – 123 p.
- **Carte rară în limba română din colecțiile bibliotecii.** Contribuții bibliografice. Fasc. 3. – Bălți, 2008. – 158 p.
- **Carte rară în limba franceză sec. 18 - 20.** – Bălți, 2010. – 220 p.
- **Carte cu autograf și dedicații.** – Bălți, 2010. – 210 p.

**“Cărțile sînt comorile prețuite ale lumii și moștenirea potrivită
a națiunilor și noilor generații”
Henry David Thoreau**

Biblioteca este posesoarea unei colecții de carte veche și rară de valoare patrimonială inestimabilă, cuprinde operele unor autori de mult trecuți în neant, precum și lucrările unor contemporani iluștri. Colecția specială are și valoare muzeală și este importantă prin proveniența ei, reprezentând un patrimoniu, o comoară a neamului. **Colecția rară constituie astăzi fondul de aur - mîndria Bibliotecii noastre.**

